

Õiguskantsleri Kantselei

Teie 06.03.2019 nr

Meie 08.04.2019 nr 14-5/190522/1901768

Laste hooldusõigus ja lasterikka pere toetus

Lugupeetud avaldaja

Kirjutasite raskustest, mis on Teil tekkinud oma kahe lapse emaga laste hooldusõiguse küsimuste lahendamisel. Muu hulgas ei lubavat laste ema Teil oma lastega suhelda, kuid nõuab Teilt siiski kohtu kaudu lastele elatise maksmist. Teie hinnangul on isade diskrimineerimine laste hooldusõiguse määramisel üsna levinud. Selgitasite veel, et möödunud aastal sündis Teil kolmas laps. Teie avaldusest võib aru saada, et taotlesite Sotsiaalkindlustusametist (SKA) lasterikka pere toetust, kuid seda Teile ei maksta.

Perekonnaseaduse (PKS) kohaselt on vanematel laste hooldusõiguse küsimustes võrdsed õigused ja kohustused, kui seadusest ei tulene teisiti (PKS § 116 lg 1 ja 2). Mõlemal vanemal on ka õigus ja kohustus lastega isiklikult suhelda ning vanem peab hoiduma tegevusest, mis kahjustab lapse suhet teise vanemaga või raskendab lapse kasvatamist (PKS § 143 lg 1 ja 2). Niisiis ei ole seadust silmas pidades alust väita, et eelisseisundis oleks laste ema ning isadel puuduvad õigused lapsi kasvatada ja nendega suhelda.

On tõsi, et kahjuks ei suuda lahus elavad vanemad sageli laste hooldusõiguse küsimusi rahumeelselt ja üheskoos lahendada. Sel juhul võib osutada vajalikuks kohtusse pöörduda. Iga kohtuasi on seotud konkreetsete asjaoludega ja seetõttu oleks meelevaldne teha üldistavaid järeldusi kohtu erapoolikuse ja emade eelistamise kohta. Kui Te maakohtu otsusega ei nõustu, võite otsuse edasi kaevata, pöörduda ringkonnakohtusse ja seejärel ka Riigikohtusse (täpsem info on avaldatud kohtute [kodulehel](#)). Kui kohtuniku tegevuses peaks olema distsiplinaarsüüteo (süüline tegu, mis seisneb ametikohustuse täitmata jätmises või mittekohases täitmises, samuti vääritud tegu, vt [kohtute seaduse](#) § 87 jj) tunnuseid, tuleks pöörduda kas Riigikohtu esimehe, õiguskantsleri või vastava kohtu esimehe poole (kohtute seaduse § 91 lg 2).

Veel on oluline teada, et ka varem tehtud otsuseid hooldusõiguse või elatise kohta saab muuta, kui elulised asjaolud muutuvad. Kui näiteks väheneb elatist maksva vanema sissetulek või suurenevad kohustused ja ta pole enam võimeline endises suurusel elatist maksta, saab taotleda elatise vähendamist ([tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) § 459).

Kui leiate, et lastekaitsetöötaja ei ole otsuseid tehes erapooletu, võite pöörduda SKA poole, kes teeb [järelevalvet](#) kohalike omavalitsuste lastekaitse töö üle.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Mis puudutab lasterikka pere toetust, siis seda võib saada üks vanem, hoolduspere vanem või eestkostja, samuti [perehüvitiste seaduse](#) (PHS) § 25 lõike 1 punktis 2 või 3 nimetatud isik, kes kasvatab peres kolme või enam last (PHS § 21 lg 1). PHS § 26 lg 3 sätestab, et kui laps kasvab võrdselt mõlema lahus elava vanema juures, arvatakse laps ühe vanema pere koosseisu, nii nagu vanemad on omavahel kokku leppinud.

See tähendab, et lasterikka pere toetuse saamisel ei ole määrav, mitmele lapsele elatist makstakse, vaid see, millises peres lapsed tegelikult vanemate kokkuleppe kohaselt kasvavad. Kuna selgitasite, et Teie vanemad lapsed kasvavad ema juures ja tõenäoliselt saab laste ema ka nende kasvatamise eest lastetoetust (üks peretoetuse liik), ei saa SKA Teile ka lasterikka pere toetust maksta.

Kui olukord peaks muutuma näiteks nii, et vanemad lapsed elavad vähemalt poole ajast Teie juures, on võimalik ka peretoetuste maksmise kokkulepet muuta ja sel juhul tekib Teil õigus saada lasterikka pere toetust. Peretoetuste maksmise kokkulepet võib muuta ka nii, et vanemad saavad toetust kordamööda (PHS § 6 lg 1). Muudatusi saab teha siis, kui vanemad omavahel nii kokku lepivad (PKS § 118 lg 1). Kui üks vanem soovib senist peretoetuste maksmise korraldust muuta, kuid teine seda ei soovi, saab erimeelsused lahendada ikkagi perelepituse teel või kohtus. SKA ega ükski teine haldusorgan ei saa teha vanemate asemel otsuseid hooldusõiguse kohta, muu hulgas selle kohta, kumma vanema pere koosseisu peaks lapse arvama.

Loodan, et selgitusest on Teile abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Aigi Kivioja
sotsiaalsete õiguste osakonna juhataja kt-vanemnõunik
õiguskantsleri volitusel

Aigi Kivioja 6938428
Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee